

СЕКЦІЯ 1.

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА, ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ЧЕРЕЗ ІНСТИТУТ ЕЛЕКТРОННИХ ПЕТИЦІЙ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Гришко О.М., професор
кафедри теорії та історії права
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені
Вадима Гетьмана», кандидат
юридичних наук, доцент

У преамбулі Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 червня 2014 року (ратифіковано Законом України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 16 вересня 2014 року № 1678-VII) визначено, що Європейський Союз визнає прагнення України щодо розбудови й розвитку демократії, заснованих на дієвості демократичних інституцій, верховенства права та повазі до прав людини і основоположних свобод. На думку В. Ф. Нестеровича, підписання та ратифікація зазначеної угоди сприяли адаптації національної правової системи України до стандартів Європейського Союзу [6, с. 33]. Так, у 2015 році Закон України «Про звернення громадян» від 2 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР було доповнено ст. 23¹ «Електронна петиція, порядок її подання та розгляду». Відповідно до зазначеної статті, громадяни можуть звернутися до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, органів місцевого самоврядування з електронними петиціями через офіційний веб-сайт органу, якому вона адресована. Порядок подання та розгляд петицій визначений Законом України «Про звернення громадян» [5].

Інститут електронних петицій є одним з елементів механізму забезпечення та реалізації прав людини в Україні. Він сприяє активній участі громадян у суспільно-політичному житті, та завдяки

якому громадяни можуть вплинути на ефективне вирішення питань, що виникають у процесі забезпечення прав та законних інтересів [3, с. 45]. Н. С. Вовк визначає, що така форма звернення до влади є інноваційним методом комунікації між владою та суспільством, дієвим способом прямої демократії. Їх метою є звернення уваги суспільства в цілому або органів державної влади на існуючу проблему у будь-якій сфері політики, економіки, громадського життя тощо [2, с. 12]. Так, за статистичними даними до Президента України було подано 28 243 електронні петиції (з серпня 2015 року); до Верховної Ради України — 775 електронних петицій (з жовтня 2015 року); до Кабінету Міністрів України — 80 електронних петицій (з вересня 2017 року). Найактуальнішими серед електронних петицій є: 1) питання щодо правопорядку, соціального захисту, охорони здоров'я; 2) інфраструктурні та комунальні питання; 3) питання щодо реформування органів державної влади та здійснення контролю за їх діяльністю. Кількість зареєстрованих електронних петицій до органів місцевого самоврядування є меншою. Наприклад, до Київської міської ради подано 4 519 електронних петицій [4]. У 2018 році в Дніпровській міській раді зареєстровано лише 256 петицій, у Кам'янській міській раді — 38 петицій, у Карнаухівській селищній раді — 7 [1]. На сьогодні, не всі громади (наприклад, сільські та селищні ради) мають власні офіційні веб-портали, або не зареєстровані у Єдиній системі петицій. Беззаперечним є те, що фундаментальною основою будь-якої системи виступає комунікація. Відповідно до Концепції розвитку електронної демократії в Україні, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 797-р, зазначено, що більшість українців (71 % респондентів) зацікавлені у взаємодії з суб'єктами владних повноважень, проте, відповідно до отриманих результатів лише 19 % опитаних використовують інформаційно-комунікаційні технології для взаємодії з такими суб'єктами [7]. Що демонструє недостатньо поширену практику застосування електронних петицій, як і практику їх використання громадянами.

Підсумовуючи викладене, можна зазначити, що серед основних недоліків розвитку демократичних процесів, застосування загальноновизнаної системи демократичних цінностей, зокрема щодо участі громадян та інститутів громадянського суспільства в

процесах формування та реалізації державної політики, можна виокремити: недостатність рівня знань і навичок щодо розвитку електронної демократії; недостатність рівня знань і навичок використання сучасних можливостей інформаційно-комунікаційних технологій; наявність цифрової нерівності внаслідок недостатньо розвиненої інфраструктури доступу до Інтернету (у тому числі залежно від географічного положення та типів населених пунктів) тощо.

Список використаної літератури:

1. Аналітична довідка про стан роботи зі зверненнями громадян у Дніпровській міській раді за підсумками 2018 року. Офіційний веб-портал Дніпровської міської ради URL: https://dniprorada.gov.ua/upload/editor/zvit_dlya_2018_dlya_sajtu.docx.
2. Вовк Н. С. Електронні петиції як новий механізм комунікації / Н. С. Вовк // Інформаційне суспільство: тенденції регіонального розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції ISRDT-2016. Львів : видавництво «Редакція «УП»», 2016. С. 12–13.
3. Гришко О. М. Інститут петиції у механізмі забезпечення прав людини в Україні. Правове регулювання економіки : зб. наук. праць. 2018. № 17. С. 40–48.
4. Дорожко Є. Електронні петиції в Україні. URL: <https://www.prostir.ua/?library=elektronni-petytsiji-v-ukrajini>
5. Закон України «Про звернення громадян» від 2 жовтня 1996 року № 393/96-ВР (із змінами). Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
6. Нестерович В. Ф. Реалізація права петицій на рівні Європейського Союзу. Публічне право. 2016. № 2. С. 33–40.
7. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації» від 8 листопада 2017 року № 797-р (із змінами). Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.